

Innst. S. nr. 182

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:32 (2008–2009)

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagrun Eriksen, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal om skattekutt for frivillig sektor

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagrun Eriksen, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal fremsatte 26. januar 2009 følgende forslag:

- "1. Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak om hvordan frivillig sektor kan fritas for momsbelastningen knyttet til innkjøp av varer og tjenester på permanent basis, og vurdere hvor raskt en slik permanent ordning kan iverksettes.
2. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å utvide momskompensasjonsordningen for frivillig sektor til å bli en rettighetsstyrt generell momskompensasjonsordning som omfatter både varer og tjenester.
3. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om økt grense for frivillige organisasjoners lønnsoppgaveplikt og økte grenser for arbeidsgiveravgiftplikt per ansatt/per organisasjon.
4. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om økt ramme for fradragsrett for gaver til frivillige organisasjoner."

Det vises til Dokument nr. 8:32 (2008–2009) for en nærmere redegjørelse og begrunnelse for forslaget.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Alf E. Jakobsen, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, lederen Reidar Sandal, Unn Therese O. Sørensen og Marianne Aasen, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Svein Flåtten, Linda C. Hofstad Helleland og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at Representantforslag nr. 32 (2008–2009) er oversendt finansminister Kristin Halvorsen til uttalelse. Svarbrev av 13. februar 2009 følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at en sterk, omfattende og mangfoldig frivillig sektor er av helt vesentlig betydning for samfunnet, og at det er stor tverrpolitisk enighet om frivillig sektors betydning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til brev fra finansministeren av 13. februar 2009 hvor hun skriver at Regjeringen er svært opptatt av frivillig sektors rammevilkår. Finansministeren viser til at som ledd i arbeidet med en ny og helhetlig frivillighetspolitikk har Regjeringen gjennomført flere tiltak som innebærer milliardsatsing på frivilligheten. Blant annet får frivillige organisasjoner i løpet av årene 2008 og 2009 tilført 1 mrd. kroner mer fra Norsk Tippings spillemidler som kompensasjon for tapte inntekter fra spilleautomater. Videre kan lag og foreninger få

midler gjennom "grasrotordningen" som ble etablert 1. mars 2009.

Flertallet viser også til at Regjeringen i 2009-budsjettet varslet at den ønsker å trappe opp støtten til frivilligheten med opp mot 1 mrd. kroner over noen år. I forbindelse med opptrappingen av støtten til frivillig sektor i de enkelte statsbudsjettene skal det tas stilling til hvordan støtten skal fordeles mellom ulike virkemidler innenfor statsbudsjettet.

Flertallet konstaterer at den varslede opptrappingen av støtten viser at Regjeringen satser på frivilligheten, og dessuten følger opp Soria Moria-erklæringen på dette punktet. Flertallet er tilfreds med at Regjeringen satser på frivillig sektor, og også at den legger vekt på å bruke de best egnede virkemidlene for å støtte denne sektoren.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at senest under behandlingen av St.meld. nr. 39 (2006–2007) Frivillighet for alle, jf. Innst. S. nr. 104 (2007–2008), var det unison enighet i innstillingen til Stortinget om at "frivilligheten er en grunnleggende drivkraft i samfunnsutviklingen", og at "den er en grunnpilar i vårt demokratiske samfunn". Disse medlemmer vil understreke at det er nødvendig med et stort register av virkemidler for å legge rammevilkårene best mulig til rette for frivillig innsats i samfunnet.

Disse medlemmer vil i den forbindelse også understreke at rammevilkår og økonomiske virkemidler for den frivillige innsats må være mest mulig anrettet slik at de frivillige organisasjonene styrkes gjennom midler som frivilligheten selv har disposisjonsretten over.

Disse medlemmer mener derfor at erklæringen fra Regjeringen om å utrede mulighetene for en varig ordning for momskompensasjon for frivillige organisasjoner nå også snart må bli fulgt av forpliktende realiteter, og at skatte- og avgiftssystemet er godt egnet for å bedre frivillighetens økonomi på nettopp en slik måte at frivilligheten selv får mer av disposisjonsretten over midlene. Disse medlemmer mener at fritak for moms på innkjøp av varer og tjenester til frivillig virksomhet vil være et meget treffende tiltak, og et godt supplement til de eksisterende støtteordninger. Et slikt tiltak vil treffe både små og store organisasjoner, også de som ikke mottar annen offentlig støtte. Disse medlemmer vil understreke at frivilligheten ved et slikt tiltak kan bruke mer av egne penger på de formål de arbeider for, fremfor å betale dem inn til staten. Det vil videre bety at organisasjonene får økte midler som de kan prioritere selv, uavhengig av retningen på de offentlige prioriteringer. Disse medlemmer mener det fremtrer som et paradoks at næringsdrivende og

kommuner med offentlig serviceproduksjon får fradrag for moms ved sine innkjøp, mens de frivillige organisasjoner som baserer sitt arbeid på folks frivillige innsats og innsamlingsmidler skal betale 25 pst. mer for sine helt nødvendige innkjøp. Særlig fremtrer dette i et underlig lys når Stortinget ved flere anledninger har vært samlet i sin enighet om å styrke innsatsen for de frivillige organisasjoner. Disse medlemmer vil sterkt understreke at det nå haster med en utredning av momsfrigat for frivilligheten, en utredning som ble lovt av Regjeringen i dens tiltredelseserklæring.

Disse medlemmer viser til at nettopp den manglende oppfølgingen fra Regjeringen i arbeidet med en fritaksmodell for moms har medført et behov for å utvide gjeldende momsrefusjonsordning for tjenestemoms til en rettighetsstyrt, generell momskompensasjonsordning som omfatter både varer og tjenester.

Disse medlemmer viser til at både momsfritaksordninger og utvidelser av nåværende refusjonsordning forutsetter at det finnes et frivillighetsregister som fungerer, og disse medlemmer vil derfor understreke at det blir viktig å fastsette tydelige kriterier og definisjoner for hva som er samfunns-gagnlig, frivillig virksomhet som vil kunne registreres, og derved kunne nyttiggjøre seg slike ordninger.

Disse medlemmer vil vise til at frivillig virksomhet i dag for mange organisasjoner ville være umulig uten delvis å bruke faglig hjelp som må lønnes. Grensene for lønnsoppgaveplikt og plikt til å betale arbeidsgiveravgift er så lave at mange mindre lag og foreninger påføres et unødvendig og tidsødende byråkrati med innrapporteringer. Disse medlemmer mener at det er nødvendig å løfte disse grensene, i tillegg til at de må reguleres i de årlige budsjetter.

Disse medlemmer viser til at grensen for skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner lenge har stått stille på 12 000 kroner, etter at regjeringen Bondevik II hadde sin oppmerksomhet på dette forholdet og gjennomførte flere økninger. Disse medlemmer viser til at finansminister Halvorsen i sitt svarbrev til komiteen av 13. februar 2009 skriver at dette skattefradraget representerer et unntak fra hovedregelen om at all inntekt skal beskattes, og at hun ønsker mer offentlig styring og kontroll med hvilke tiltak hun skal tilgodese med offentlige midler. Disse medlemmer viser til at det finnes flere unntak fra hovedregelen om at all inntekt skal beskattes, og at for dette særskilte unntaket har Stortinget ved flere anledninger tatt stilling og sluttet seg til økninger. Disse medlemmer støtter heller ikke finansministerens utsagn i hennes svarbrev om at "en begrensning av fradragretten forhindrer dermed at svært bemidlede givere kan kanalisere store

offentlige midler til sine private, ideelle preferanser". Disse medlemmer mener tvert imot at statens andel gjennom skattefritaket ikke vil være avgjørende for dem som gir gaver til frivillige organisasjoner, men bare er en stimulans som er med på å styrke den store nasjonale frivillige innsatsen som Stortinget unisont har beskrevet som "grunnpilaren i vårt demokratiske samfunn".

Disse medlemmer viser til sine merknader og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak om hvordan frivillig sektor kan fritas for momsbelastningen knyttet til innkjøp av varer og tjenester på permanent basis, og vurdere hvor raskt en slik permanent ordning kan iverksettes.
2. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å utvide momskompensasjonsordningen for frivillig sektor til å bli en rettighetsstyrt generell momskompensasjonsordning som omfatter både varer og tjenester.
3. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om økt grense for frivillige organisasjoners lønnsoppgaveplikt og økte grenser for arbeidsgiveravgiftplikt per ansatt/per organisasjon.
4. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om økt ramme for fradragsrett for gaver til frivillige organisasjoner."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag

1. Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak om hvordan frivillig sektor kan fritas for momsbelastningen knyttet til innkjøp av varer og tjenester på permanent basis, og vurdere hvor raskt en slik permanent ordning kan iverksettes.
2. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å utvide momskompensasjonsordningen for frivillig sektor til å bli en rettighetsstyrt generell momskompensasjonsordning som omfatter både varer og tjenester.
3. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om økt grense for frivillige organisasjoners lønnsoppgaveplikt og økte grenser for arbeidsgiveravgiftplikt per ansatt/per organisasjon.
4. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om økt ramme for fradragsrett for gaver til frivillige organisasjoner.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til representantforslaget og merknadene og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr 8:32 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagrun Eriksen, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal om skatteutt for frivillig sektor – vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 24. mars 2009

Reidar Sandal

leder

Svein Flåtten

ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 13. februar 2009

Dokument nr. 8:32 (2008 -2009) - forslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagrun Eriksen, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal om skattekutt for frivillig sektor

Jeg viser til brev 5. februar 2009 hvor det bes om min uttalelse til forslagene i Dokument nr. 8:32 (2008-2009) om skattekutt for frivillig sektor.

Innledning

Først vil jeg slutte meg til representantene Syversen, Eriksen, Sørfonn og Tørresdals vurdering av at det er tverrpolitisk enighet om at en omfattende og mangfoldig frivillig sektor er av stor betydning for samfunnet.

Regjeringen er svært opptatt av frivillig sektors rammevilkår. Som ledd i arbeidet med en ny og helhetlig frivillighetspolitikk har Regjeringen derfor gjennomført flere tiltak som innebærer milliardsatsing på frivilligheten. Blant annet får frivillige organisasjoner i løpet av årene 2008 og 2009 tilført 1 mrd. kroner mer fra Norsk Tippings spillemidler som kompensasjon for tapte inntekter fra spilleautomater. Videre kan lag og foreninger få midler gjennom "grasrotordningen" som etableres fra 1. mars 2009. Dette er eksempler på at Regjeringen gjennom målrettede tiltak gjennomfører sin varslede frivillighetspolitikk står ved sine løfter.

Når det gjelder merverdiavgiftssaken, varslet Regjeringen i 2009-budsjettet at den ønsker å trappe opp støtten til frivilligheten med opp mot 1 mrd. kroner over noen år. I forbindelse med opptrappingen av støtten til frivillig sektor i de enkelte statsbudsjettene, vil Regjeringen også ta stilling til hvordan støtten skal fordeles mellom ulike virkemidler innenfor statsbudsjettet. Den varslede opptrappingen av støtten viser at Regjeringen satser på frivilligheten og dessuten følger opp Soria Moria-erklæringen på dette punktet.

Nedenfor gjør jeg kort rede for mine vurderinger av representantenes forslag.

1. Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak om hvordan frivillig sektor kan fritas for momsbelastningen knyttet til innkjøp av varer og tjenester på permanent basis, og vurdere hvor raskt en slik permanent ordning kan iverksettes.

Regjeringen viste i St prp nr 1 (2008-2009) Skatte- avgifts- og tollvedtak til at Regjeringen arbeider med å vurdere ulike handlingsalternativer i tråd med Soria Moria erklæringen som best kan ivareta de økonomiske vilkårene for frivillig sektor. Vi tar sikte

på at dette vil bli lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2010. Det er som nevnt innledningsvis i dette brevet signalisert at Regjeringen vil trappe opp støtten til de frivillige organisasjonene og at vi i de enkelte statsbudsjettene vil ta stilling til hvordan støtten skal fordeles mellom ulike virkemidler innenfor statsbudsjettet.

2. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å utvide momskompensasjonsordningen for frivillig sektor til å bli en rettighetsstyrt generell momskompensasjonsordning som omfatter både varer og tjenester.

Jeg viser til mitt svar under punkt 1.

3. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om økt grense for frivillige organisasjoners lønnsoppgaveplikt og økte grenser for arbeidsgiveravgiftplikt per ansatt / per organisasjon.

Som forslagsstillerne viser til, økte Regjeringen grensen for lønnsoppgaveplikt for skattefrie selskaper, foreninger og institusjoner fra 2 000 til 4 000 kroner per år i statsbudsjettet 2008. Samtidig økte den nedre grensen for frivillige organisasjoners plikt til å betale arbeidsgiveravgift fra 300 000 til 450 000 kroner totalt, og fra 30 000 til 45 000 kroner for den enkelte ansatte. Økningene innebar en forenkling for de berørte organisasjonene. Det samlede provenytapet ble anslått til 40 mill. kroner påløpt og 30 mill. kroner bokført i 2008.

Spørsmålet om eventuelle endringer av disse grensene vurderes i de årlige statsbudsjettene på linje med øvrige skatte- og avgiftsforslag.

4. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om økt ramme for fradragsrett for gaver til frivillige organisasjoner.

Fradragsretten for gaver til frivillige organisasjoner ble innført av regjeringen Bondevik i 2003. Fradraget økte fra 6 000 til 12 000 kroner fra og med inntektsåret 2005. Forslagsstillerne peker på at fradraget ikke har vært justert i inneværende stortingsperiode, og at fradraget burde vært økt tilsvarende som fradraget for fagforeningskontingent, som er blitt doblet i perioden.

Fradraget i alminnelig inntekt for skattytere som gir gaver til visse frivillige organisasjoner, representerer et unntak fra hovedregelen om at all inntekt skal beskattes. Brede skattegrunnlag gjør det mulig å holde skattesatsene på et moderat nivå, slik at effektivitetstapet ved å skattlegge blir minst mulig. Både stort omfang av ulike skattefritak og omfattende fra-

dragsordninger for utgifter som ikke er knyttet til erverv av inntekten, er med på å uthule skattegrunnlagene. Dette bidrar igjen til at fordelingspolitikken ikke kan fungere like effektivt.

Det er videre ønskelig med offentlig styring og kontroll med hvilke tiltak og formål som skal tilgode- ses med offentlige midler. Fradragsrett for gaver til frivillige organisasjoner medfører at staten blir en vesentlig bidragsyter gjennom tapte skatteinntekter. En begrensning av fradragsretten forhindrer dermed at svært bemidlede givere kan kanalisere store offentlige midler til sine private, ideelle preferanser. Det offentlige støtter en lang rekke frivillige organisasjoner, men slike offentlige bidrag til ideelle formål bør som hovedregel gis etter en helhetlig avveining mel-

lom ulike formål. Ut fra disse hensynene bør ikke fradragsretten for gaver til frivillige organisasjoner utvides.

Anslag for provenyeffekter av økninger i fradragsordningen er svært usikre. I forbindelse med spørsmål fra Stortinget til statsbudsjettet for 2009, anslo departementet provenyvirkningen av en økning av grensen for fradraget for gaver til frivillige organisasjoner til 20 000 kroner, til mellom 45 og 50 mill. kroner påløpt og mellom 35 og 40 mill. kroner bokført.

Spørsmålet om eventuelle endringer i fradragsordningen vurderes i de årlige statsbudsjettene på linje med øvrige skatte- og avgiftsforslag.

